

Vuovdda duddjon

Geasa: Vuolle- ja badjeskuvla	Gos: Teknikkalaš duoji luohkás
Meahccepássa oassi: Fuođđodikšun	Goas: Dálvit/álgogida (vuovddat galggašedje leat sajis cuoŋománu áigge)
Oahppanmihttomearit: Lottiid ekologijja, snihkkendáiddut	Dárbašat: Fiellu, spihkáriid, sreangga, veahčir, sahá, bovrá, viŋkil, buvku
Bistin: Ráhkkaneamis ja duojáriid agi mielde sulaid 1-3 d (+ hengemii mannan áigi)	Olmmošressursat: 1

DUOGÁŠ

Vuovddaid dárbašit mánggalágan vuovddiin ja daid sáhtá henget ráfálaš báikái maiddá iezas šiljus. Oaržebessejeddjiide eai álo leat doarvái heivvolaš luondduoarččit, gosa dahkat beasi, nuba olbmuid duddjon vuovddat leat daidda vealtameahttumat. Vuovddain lea ávki maiddá dálvit, go lottit ja oarrit sáhttet čakŋat dohko liekkadit buolažiin. Vuovddain lea ávki maiddá olbmuide. Dan lassin, ahte šiljus bessen lottiid čivggaid biebama ja girdinhárjehusaid lea somá čuovvut, de divreborrit, dego livkkárat ja gaccepaččat, borret olu čuoikkaid ja eará divrriid ja daid suovssaid.

Skuvllas duddjojuvvon vuovdda sáhtá vejolašvuodaid mielde henget skuvlla lahkasi ja dan ássiid čuovvut lohkanjagi sierra áiggiin. Gii dohko fárra giđdat? Čakčat beasi buhtisteami oktavuodas sáhtá dutkat maniid garaid (muitte suodjehánskkáid ja hygienijja!). Naba oidnojitgo dálvit mearkkat suodjesaji ohcciin?

Juos juohke mánná duddjo iezas vuovdda, sáhttet mánát doalvut daid maiddá ruoktot. Geasi maŋŋá sáhtá háleštallat, makkár loddii geange vuovddas bessii.

Lea dehálaš muitit addit lottiide bessenráfi ja heŋget daid dorvvolaš báikái! Vuovdda ii galgga sajuštit nu, ahte beaivváš báitá dasa olles beaivvi, boastto allodahkii, menddo ráfehis báikái dahje nu, ahte go čivggat hárhallagohtet girdima dat gahččet njuolga geainnu ala dahje eará váralaš báikái. Vuovdda ráhkadusat galget maiddái leat dorvvolačča loddái. Vuovdda vuodđu ii oaččo gahččat, siskkobealle ii oaččo njuoskat ja vejolaš badjelmearálaš sávnnjiid galgá dilket, amas ii loddi darvvihit dasa juolggis dahje muđuid bávččagahte iežas. Vuovdda galgá muitit giddet bures. Váldde vuhtii maiddái, ahte vuovddaid galgá duddjot gieđahalakeahtes fiellus, dalle dat vuoigná, ligge ja muttágis groavis.

Sierra loddešlájat gáibidit sierrasturrosaš ja earálágan vuovddaid. Dán rávvagis lea muitaluuvon girjelivkkára (*Ficedula hypoleuca*) beassevuovdda duddjonrávvagis, muhto liŋkageažidemiin gávnnat rávvagiid maiddái eará loddešlájaid vuovddaid duddjomii. Dáid rávvagiid mielde duddjojuvnon vuvdii sáhtta besset maiddái buoidegacchet (*Parus major*). Goappáge šlája deivet olles riikkas šilljobiriin ja čuvges lasta- ja seahkalašvuvddiin.

BARGOBIHTTÁ

1. Duddjo vuovdda.

Dárbašat girjelivkkára/buoidegaccepá vuovdda várás:

4 x seaidnebihtta (30 cm x 12,5 cm x 2,2 cm)

1 x gáhttobihtta (faner, 19 cm x 24 cm)

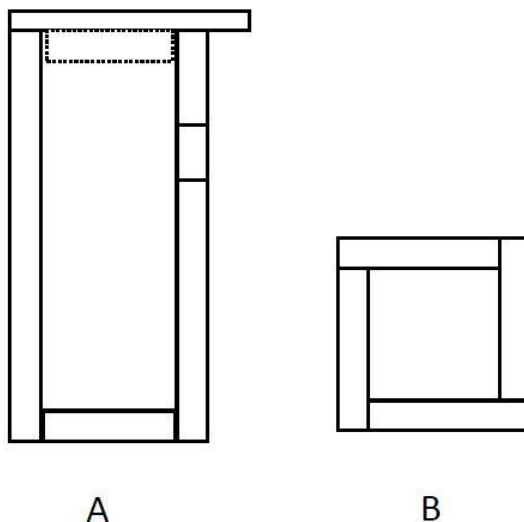
1 x vuodđobihtta (10 cm x 10 cm)

1 x sisgáhttobihtta (10 cm x 10 cm)

1–1,5 m sreangga

14 spihkára

+ veahčir, bovrre, mihttobáddi

Minsttargovva vuovddas siiddus (A) ja bajábealde (B) almmá gáhttu, man ravddat mannet ovda- ja siidoseinniid badjel ja dahket reastalasaidd.

Bargorávvagat

1. Sahá seaidne-, gáhtto- ja vuodđobihttaidd bajábeale mihtuid ja meriid mielde.
2. Bovrre ovtta seaidnefillui girdinráiggi rávis olbmo vehkiin (dárbbu mielde). Ráiggi čađamihttu galgá leat sulaid 3 cm ja dat sajuštuvvo 8 cm geahčai seaidnefiellu badjeoasis. Bovrre ráiggi *vehá vuollin bajás vitnjut*, vai čáhci ii golgga nu álkit sisa.
3. Bovrre vuodđofiellu buot čiegaide (ii menddo ravdii) čađamihttus beales sulaid 0,5-1 cm sturrosaš ráiggiid. Dáid dárkkuhus lea luoitit vuovdda sisa čoggon laktása olggos.

4. Dearppa spihkáriiguin vuovdda čoahkkái (gč. govva B). Vuodđobihtta galgá leat seinniid siskkobealde ja giddejuvvo spihkáriiguin seinniid čađa.
5. Vuovdda galgá čorget jeavddalaččat, nuba gáhtu galgá sáhttit rahpat. Gáhtus galget leat maiddá reastalaset, amas ii čáhci golgat vuovdda sisa. Dearppa spihkáriiguin sisgáhtu gitta olgogáhttui. Dárkkis, ahte gáhtu heive sadjái ja bissu das bures. Dárbbu mielde sisgáhtu sáhtta vuollat buvkkuin vai dat heive buorebut. Gáhtu ii galgga giddet spihkáriiguin seinniide.
6. Loahpas dárbbáša vel bovrret ráiggiid hengensreangga várás. Boverre guokte ráiggi *vuollin bajás vitnjut* vuovdda maŋneseainni badjeoassái ja cokka 1 m guhkkosaš sreangga daid čađa.
7. Háliidettiin sáhtát giddet girdinráiggi birra suodjespelle. Spelle suddje lottečivggaid oarriin. Galgat leat dárki, ahte suodjespelle lea bures gitta fiellus ja dan ravddat eai leat menddo bastilat. Dalle loddii ii bávčagahte iežas. Sáhtát ávkkástallat silikona.
8. Vejolaš luodanemiid jed. badjelmearálaš orččiid sáhtta deavdit silikonain.
9. Henge girjelivkkára beassevuovdda sulaid 1,5-2 m allodahkii nu, ahte čanat dan sreanggain oaksemáddagii. Sihkkarastte, ahte vuovdda lea bures gitta iige heaillo biekkas. Muora vaháguvva galgá garvit, nuba lea buorre jurdda ávkkástallat sreangga ja muora gaskkas smávva muorrastuhkaid- Vuovdda ii goassige galgga giddet murrii spihkáriiguin, go muora šattadettiin spihkárat sáhttet hoigašuvvat olggos guvlui, ja vuovda sáhtta gahččat. Plastihkkabátti (ded) ii gánnet maiddá ávkkástallat giddemis, go jagiid áigge dat sáhtta mieskat. Vuovdda sáhtta giddet maiddá dálvit!.